

Канівець О.М., асистент.

Сумський національний аграрний університет.

НОРМУВАННЯ І СТАНДАРТИЗАЦІЯ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

Використання та охорона земель є одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері природокористування, екологічної безпеки і охорони навколишнього природного середовища і є невід'ємною умовою сталого економічного і соціального розвитку. Одним з шляхів вирішення проблеми формування сталого землекористування є створення узгодженої системи національних норм, нормативів та стандартів, що повинні забезпечити регулювання існуючих нормативних документів і розробку нових життєздатних екологічних норм і правил.

Відповідно до ст. 165 ЗК України, поряд зі стандартизацією, в сучасних умовах застосовується ще один напрям забезпечення впорядкованості суспільних відносин у галузі охорони земель — нормування. Мета стандартизації і нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів полягає в забезпеченні екологічної і санітарно-гігієнічної безпеки громадян шляхом прийняття відповідних нормативів і стандартів, які визначають вимоги щодо якості земель, допустимого антропогенного навантаження на ґрунти та окремі території, допустимого сільськогосподарського освоєння земель тощо.

Структура фонду нормативної документації зі стандартизації щодо охорони земель створюється із взаємопогоджених документів відповідних рівнів.

Документи першого рівня — це закони та нормативно-правові акти органів державної влади, а також міжнародні правові документи.

Документи другого рівня — міжнародні, міждержавні та національні стандарти України щодо сталого землекористування, які впроваджуються центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації.

Документи третього рівня — нормативні документи Мінприроди, Мінагрополітики, Держмагенства, які приймаються відповідним центральним органом виконавчої влади. Ці документи повинні конкретизувати документи першого та другого рівнів і не суперечити їм.

Комплекс нормативних документів повинен забезпечувати нормативну основу досягнення балансу між рівнями експлуатації (використання) земель, шкідливого впливу на земельні ресурси та спроможністю до їх відновлюваності.

За своїм змістом стандарти в галузі охорони і використання земель являють нормативні документи, які визначають поняття, зміст, структуру, етапи, методики, класифікації видів діяльності, метою якої є забезпечення охорони земель та належного використання земель.

Виходячи з цього, за допомогою стандартів забезпечуюється організація виконання робіт у сфері охорони та раціонального використання земель, а також зміст діяльності як засобу досягнення сталості землекористування. Проте, для того, щоб такі засоби були ефективними, необхідно визначити цілі, які ставляться перед діяльністю з використання та охорони земель, шляхом встановлення нормативів у цій галузі.

Відповідно до Закону України "Про охорону земель" у галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів встановлені нормативи граничнодопустимого забруднення ґрунтів, якісного стану ґрунтів, оптимального співвідношення земельних угідь та показників деградації земель та ґрунтів

Нормативи оптимального співвідношення земельних угідь встановлюються для запобігання надмірному антропогенному, в тому числі сільськогосподарському, освоєнню території та надмірній розораності земельних угідь сільськогосподарського призначення.

Нормативи якісного стану ґрунтів встановлюються для здійснення ефективного контролю за якісним станом ґрунтів сільськогосподарських угідь, які використовуються у сільськогосподарському виробництві, та запобігання їх виснаженню.

Нормативи гранично допустимого забруднення ґрунтів запроваджуються з метою встановлення критеріїв придатності земель за їх основним цільовим призначенням (сільськогосподарським, оздоровчим, рекреаційним тощо). До нормативів граничнодопустимого забруднення ґрунтів належать: граничнодопустимі концентрації у ґрунтах хімічних речовин, залишкових кількостей пестицидів і агрохімікатів, важких металів тощо; максимально допустимі рівні забруднення ґрунтів радіоактивними речовинами.

Нормативи рівня деградації земель та ґрунтів встановлюються для кожної категорії земель з метою здійснення ефективного контролю за земельними ресурсами та запобігання погіршенню їхнього стану.

Отже, головна мета нормування полягає у створенні комплексу документів для системного нормативного забезпечення створення сталого землекористування, досягнення безпечного використання та охорони земель. Реалізація зазначеної мети сприятиме сталому гармонійному землекористуванню, створенню безпечних умов для життя людей, відновлюванню екологічних і продуктивних функцій землі, збереженню і відтворюваності ландшафтів України.